

nam &c. continetur ergo differentia inter quia, & propter quid, & qñ ad diuersas pertinent sub altero dictorum modorum, quando, s. fit demonstratio per causam remotā, non ideo quod suprapositus sit aliquis modus, quo demonstratio propter quid sit per causam remotam. Sed iō qñ supradictus est vnus modus, quo demonstratio fit p causam remotam & declaratus est tunc quidem secundum vnum sui membrum, modo vero secundum reliquū &c. Ad tertium dicitur, quod illa conclusio, cuius propter qd alterius est scientia, puta vulnera circularia tardius sanantur, habet medium proximum, quod nihil aliud est quam causa remota contracta ad talem materiam, & cum quæritur cuius erit illud medium proximū cognoscere dr, q neque geometriæ simpliciter, neque medicī simpliciter, qñ vtriusque limites exigit cognoscere illud cū applicatione, fed medicī, ut accipit a geometria, quoniam omne robur talis demonstrationis ex principiis geometricis ē (vt dictum fuit) & ideo non sequitur, ergo medicus scit quia, & propter quid cōtra hypothelīm, medicus. n. in eo q medicus tm quia nouit, sicut geometria, vt sic tantum propter quid. Ad secundum dubium breuiter dr quod vere hic modus inter dictos continetur, & vere alio modo differt quia a propter quid secundum diuersas scientias. Primo qñ secundus modus cōtinet istum (vt dictū est) eo quod est eius membrum, & ab omnib. modis declaratis, s. primo secundo secundum vnum sui membrū, & tertio & quarto hic alius est. Secundo, qñ quia, & propter quid in eadem scientia differunt, ex modo cognoscendi seu secundum media, qñ p p quid scire, est scire per causam proximam, quia vero per effectū, vel causam remotam. In diuersis vero scientiis differunt secundum obiecta, eo q ipsum propter quid, alterius generis subiectū ē ab ipso quia, & tm ipsum propter quid, in alia scientia conuenit in modo cognoscendi, cū scire quia in eadem scientia per causam remotam, quoniam vtrumque causam remotam tm habet (ut ex dictis patet.) Vnde propter dñā ex parte obiecti Arist. dixit, alio autem mō. Propter conuenientiam aut in modo cognoscendi supradictam. S. Th. contineri subaltero dictorum modorū. Tertio quoniam Arist. aliter formauit supradictam distinctionē, distinctū enim sic, quia & propter quid aut sunt in eadem scientia, aut diuersis, deinde subdiuisit in eadem scientia (ipsum quia) ideo quando dixit, alio autem modo, retulit diuersitatem ad illud membrum in eadem scientia, euacua uit enim sic primam a se factam distinctionem. S. Tho. vero quoniam distinctionem eorundem membrorū aliter formauit, modo scilicet supra declarato, ideo sub altero dictorum modorum contineri dixit & ut intelligeres q aliter formauit distinctionem, addit (scilicet quando fit demonstratio per causam remotam) in finuās per hoc tria reliqua membra supradicta, non sibi ergo contrariatur Arist. & S. Th. fed ad diuersa alicuius retulerunt.

Num demonstratio diuidatur sufficienter in demonstrationē quia & propter quid.

Proemio
primi phisicorum secundum phisicorum. c. 2. 1. Secundo c. 35. Quidam
Phy. cō. 53.

35. Irc diuisionem demonstrationis in quia, & p p qd dubium ingerunt verba Auerrois in prologo phisicorum, & in secundo commento. 2. & alibi ponentis tria genera demonstrationis scilicet quia, & propter quid & simpliciter, aut enim ipse superfluous aut Aristoteles diuinitus apparuit.

Ad hoc breuiter dicitur, q (ut patet ex secundo celi cō. 35. diuisione quam facit Auer. est subdiuisio vnus membri Aristotelis hoc modo. Demonstratio primo diuidit in quia, & propter quid. Deinde demonstratio propter quid diuiditur in demonstrationem in propter quid tm & simpliciter. Apparet. n. ibidē, q demonstratio quia seu si gni uocatur illa, quæ a posteriori procedit, quam tunc oportet fieri cum effectus est notior causa, vt si demonstre mus terram interponi inter solem & lunam, quia videm⁹ lunam eclipsari. Demonstratio vero propter quid uoca-

tur illa, quæ a priori quidem procedit, sed non ad concludendum effectum esse, sed ad ostendendum propter qd talis effectus est, vt si demonstremus eclipsim de luna ppter interpositionem terræ inter solē & lunā. Hoc. n. qñtur vt sciamus lunā eclipsari, qñ sensu hoc apparet, sed vt sciamus quæ est cā q luna eclipsetur. Vnde in illo modo demonstrandi prædicatum esse & inesse subiecto absolute, est prius & magis notum quam causa, prædicatū tamen sub rōne certi effectus, seu in relatione ad causam propriam est ignotius, & per demonstrationem inuestigatur. Non queritur. n. an eclipsis sit, aut in sit lunā, sed quare est, quod nihil aliud querere, est quam cuius causæ effectus sit. Et his duobus generibus demonstrationū quali semper vtitur philosophia naturalis. Demonstratio vero simpliciter vocatur illa, quæ a priori sic procedit q simul ostendit & prædicatum inesse subiecto, & quare inest, & ideo uocatur et demonstratio causæ & esse, vt quamuis audierim nesciam tamen triangulum habere tres &c. & demonstratur, quia figura rectilinea habens angulum extrinsecum &c. simul acquirā scientiam q triangulus habet tres, & causam eius. Et tali modo demonstrandi maxime utuntur mathematici, propter quod sunt in primo gradu certitudinis. Neuter ergo superfluous aut diuinitus est, sed Auer. explicauit, quod Aristoteles implicite dixit.

De scientiarum subalternatione.

Hic antequam ultra procedatur de subalternatione scientiarum agendum est, quid sit, vnam scientiā subalternari alteri. Ad cuius euidentiam sciendum est. Albertus hoc in loco recitat tres condiciones requiri ad subalternationem scientiæ, & dicit, quod est positio cōis, & satis subtilis & bona prima conditio est, q subiectū subalternatæ concipiat in se subiectum subalternantis cum ad ditione dñe contrahentis ipsum ad naturam, vel materiam determinatam, vt linea visibilis contrahit lineā. Secunda est, quod illud additum a subalternata oportet esse alterius generis ab eo, cui additur, & propterea scientia de speciebus, & dñis diuinitus superioris, non subalternatur scientiæ de illis superioribus. Tertia est quod illud additum a subalternata non fluat a natura & subiecto illius, cui additur, aliter scientia de passionibus subalternaretur scientiæ de subiecto quod est falsum, quia eiusdem scientiæ est passionem, & subiectum considerare; S. Thom. autem secundam conditionem habemus, quoniam de prima & tertia, nulli dubium esse debet, & quartam. s. quod scientia subalternans dicat propter quid de principiis scientiæ subalternatæ, quorum ipsa subalternata accipit quia, & hanc velut magis necessariam pluries repetit in doctrina sua, & semper præ oculis (cum de hac re loquitur) vltus ē habere. Verum quoniam magna dubitatio est, quomodo subiectum subalternatæ scientiæ sit illud, quod est superioris scientiæ per differentiam accidentalem contractū ideo ut hoc elucescat aliorum intellectum recitandum censui &c. Quidam intelligunt quod dñā illa addita sit ita accidentalis qd cū eo, cui additur facit vñ per accidens & sic subiectum perspectiue ponunt aggregatum per accidens, puta lineam visuale, & hi ex obseruatione conditionum supra positarum moti sunt. Si. n. illud additum est res alterius generis, & non passio purum accidens eo se videtur. Quidam vero intelligunt illam differentiam ita accidentalem, quod tamen ponunt eam passionē eius cui additur, conuenientem tamen ei non in sua abstractione, sed sic contractam, & hi mouentur ex secunda conditione, propter quam coguntur ponere illud additum esse accidentale aliquo modo, ut patet in subiectis Perspectiue & Musice, quoniam Perspectiua est de linea visuali, Geometria autem de linea simpliciter: ex secundo autem de anima habetur ab Aristotele quod visibilitas est passio quantitatis, quoniam dicit quod sensibilia communia sunt sensibilia per se, & similiter est de numero sonoro. Primi in hoc iudicio n. eo errant quod

Opinio.
Alberti.

Quomodo
differetia accidentalis additur subiecto superioris scientiæ.
Prima opinio.

Opinio.